

CIEKAWOSTKI PRZYRODNICZE

Na terenie kraju zachowało się wiele pierwotnych krajobrazów. Najbardziej interesujące fragmenty pierwotnych lasów, charakterystyczne ślady lodowców, jeziora i doliny rzeczne zostały uznane za rezerваты przyrody. Jedną z ciekawych osobliwości krajobrazowych Mazowsza są niektóre charakterystyczne doliny rzeczne, które stanowiąc będą rezerваты krajobrazowe.

Niedawno utworzono rezerwat w dolinie Pilicy. Jest to rezerwat Tomczyce, obejmujący fragment skarpy nad Pilicą pociętej licznymi jarami i porośniętej pierwotnym lasem. Rezerwat Dziektarzewo chronić będzie fragment doliny Wkry z charakterystycznym dla dawnej puszczy mazowieckiej zespołem leśnym.

Za rezerwat uznano skarpe wiślana w Płocku. Jest to najwyższa obok sandomierskiej skarpy wiślana. W jej zboczu tkwią olbrzymie głazy narzutowe. Na skarpie występują też różne rzadkie okazy flory — rośliny górskie i stepowe.

Przewiduje się również utworzenie rezerwatu w dolinie rzeki Bzury.

*

Popularne dawniej w naszym kraju modrzewiowe lasy, stanowiące przedmiot słowiańskiego kultu, zaczynają znów zajmować w naszym leśnictwie właściwe miejsce. Coraz więcej sadi się modrzewia i to zarówno w zwartych kompleksach oraz jako uzupełnienie lasów mieszanych. Jest to wynik również i wieloletnich badań naukowców-leśników, które wykazały

wszechstronną przydatność modrzewia, zarówno w gospodarce leśnej, jak i w wielu innych dziedzinach. Najpiękniejsze skupiska modrzewia objęte ścisłą ochroną jako rezerваты znajdują się obecnie w Górach Świętokrzyskich, w Pieninach, a także w Bieszczadach.

*

W odkrywkowej kopalni węgla brunatnego „Turów 2” górnicy wykopali z pokładów ogromny pień drzewa, znajdującego się w pozycji stojącej. Obwód pnia wynosi około 10 m.

Po wstępnych oględzinach dokonanych przez paleobotaników, wiek tego pnia szacuje się na 30 mln lat.

*

Kopalnią czarnych dębów nazwany został odcinek Wisły pomiędzy Sandomierzem i Zawichostem oraz rejony ujścia Sanu i Koprzywnicy. Z dna rzek wyciąga się co pewien czas okazałe dęby, które na skutek długiego leżenia w wodzie i ziemi są czarne prawie jak heban.

Czarne dęby pochodzą prawdopodobnie z dawnej Puszczy Sandomierskiej, która zajmowała ogromny obszar po obu stronach Wisły i Sanu. Kilkaset lat temu drzewa te z bliżej nieznanym powodów zostały zasypane ziemią lub też uległy zatopieniu w czasie splawu do Gdańska.

*

W florystycznym parku w Miłosławiu (powiat wrzesiński) znajduje się rzadki

okaz drzewa egzotycznego — cypryśnik błotny. Jest to drzewo rosnące na gruncie podmokłym. Wytwarza ono tzw. pneumatofory czyli korzenie oddechowe wystające ponad powierzchnię bagna. Miłośławski okaz cypryśnika został uznany za pomnik przyrody. Jest on otoczony opieką przez dzieci szkolne zrzeszone w szkolnym kole LOP w Miłośławiu.

Turyści odwiedzający park w Miłośławiu nieodmiennie kierują swe kroki w kierunku egzotycznego drzewa. W Polsce liczba zarejestrowanych okazów cypryśnika nie przekracza trzydziestu. Wszystkie one są pomnikami przyrody. Pod względem długowieczności cypryśnik przeżywa dęby, cisy, a nawet afrykańskie baobaby.

Najstarszym okazem cypryśnika na świecie jest — według opinii dendrologów — drzewo rosnące w Santa Maria del Tul na cmentarzu miasta Oaxaca de Juarez.

*

W lubniewickim parku, otaczającym dom FWP „Zamek” rośnie unikat dendrologiczny — grab dębolistny. Na jednej gałęzi sąsiadują z sobą liście grabu i dębu. Niezwykły ten okaz był przedmiotem wieloletnich obserwacji i dociekań naukowców. Rozesłano informacje o tym drzewie do 78 pokrewnych placówek w Europie i Ameryce. Otrzymano 76 odpowiedzi i okazuje się, iż nigdzie podobne drzewo nie rośnie. Naukowcy są zdania, że lubniewicki dziwoląg powstał w wy-

ku naturalnej selekcji nasion dębu i grabu.

*

W Lublinie, na tzw. Sławinku powstaje największy w kraju ogród botaniczny. W pierwszym etapie obejmie on około 15 ha, a w drugim powiększony zostanie do 40 ha. Ogród jest zakładem naukowym Katedry Systematyki i Geografii Roślin Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej.

*

Na terenie Puszczy Białowieskiej żyje obecnie 188 żubrów, z tego 153 przebywają na wolności, pozostałe zaś — w rezerwach, w tym cztery w rezerwacie pokazowym. Jeśli zważyć, że w czasie wojny ocalało w Białowieży tylko 17 sztuk tych rzadkich zwierząt, to dochowanie się tak pokaźnego stada jest niewątpliwie dużym osiągnięciem Białowieskiego Parku Narodowego.

Przewiduje się, że w roku przyszłym rodzina żubrów białowieskich liczyć będzie już ponad 200 sztuk.

„Królewskie zwierzęta” otoczone są troskliwą opieką. Karmieniem, doglądaniem i obserwacją życia żubrów zajmuje się 12 strażników. W okresie zimy zwierzęta są dokarmiane w 20 tzw. paśnikach.

Oprac.: Bogdan Major